

Ogólne Przepisy Górniczo-Policyjne

dla
górnosłaskiej części
okręgu Wyższego Urzędu Górniczego
w Katowicach

Wyciąg dla robotników kopalń
węgla kamiennego

Pracowni Wydawniczej „Górnosłaski”
Wydawnictwo Naukowe i Literackie „Górnosłaski”
Katowice 1938

601

Ogólne Przepisy Górniczo-Policyjne

dla
górnośląskiej części
okręgu Wyższego Urzędu Górniczego
w Katowicach

Wyciąg dla robotników kopalń
węgla kamiennego

U w a g a: Przepisy zakreślone z boku i oznaczone literą **G** obowiązują tylko na kopalniach z gazami wybuchającymi.

54821
1984.11.15

Rozdział pierwszy.

Ochrona komunikacji w zakładach górniczych, jakoteż ochrona powierzchni.

§ 1.

Wstęp do zakładów górniczych.

Ust. 1. Objeżdżanie wyrobisk podziemnych, wstęp do sztolni, chodników wychodzących na powierzchnię, zabudowań szybowych, kanałów popiołowych, jak również do wszystkich pracowni i tych ubikacji kopalnianych na powierzchni i pod ziemią, w których mieszczą się urządzenia maszynowe lub kotły parowe, jest — oprócz osób uprawnionych do tego z ustawy i zatrudnionych tam służbowo urzędników i robotników — dozwolony jedynie osobom, posiadającym pozwolenie na objazd od Wyższego Urzędu Górniczego, jak również osobom, które otrzymały na to pozwolenie od kierownika ruchu lub jego zastępcy; osobom, które nie są dokładnie obznajomione z miejscem i przedmiotem, powinien kierownik ruchu (§ 255) dodać przewodnika godnego zaufania.

Ust. 2. Osobom nietrzeźwym nie należy zezwalać na wstęp do zakładów górniczych lub na przebywanie w nich.

§ 2.

Przebywanie w miejscach niebezpiecznych.

Wypoczywanie i spanie w miejscach niebezpiecznych, w szczególności na ciepłych zwalach, na omurowaniach kotłów, w zajętych przegrodach dla koni, w kanałach popiołowych, jak również w bezpośredniej bliskości maszyn będących w ruchu lub torów kolejowych jest wzbronione.

Wywóz popiołu i mułu węglowego.

Ust. 1. Gorącego lub żarzącego się popiołu nie wolno wysypywać na zwalę płonnych skał węglowych ani też zrzucać go w takiej bliskości od nich lub od budynków, by mogło powstać niebezpieczeństwo wzniecenia pożaru.

Ust. 2. Mułu węglowego nie wolno wysypywać na palące się zwalę.

Rozdział drugi.

Zabezpieczenie wyrobisk kopalnianych.

§ 13 a.

Obudowa.

Ust. 1. Wszystkie podziemne wyrobiska należy przy ich zakładaniu zabezpieczyć przeciw oberwaniu się kamienia i węgla i przez czas ich używania utrzymywać je w dobrym i pewnym stanie.

Ust. 2. Bez obudowy obywać się można tylko przy skałach, o których się wie z doświadczenia, że są mocne i że nie grożą niebezpieczeństwem.

Ust. 3. Gdzie właściwości skał i roboty górnicze tego wymagają, należy zabezpieczyć wyrobisko obudową prowizoryczną, która w miarę możliwości winna być jaknajrychlej zastąpiona obudową stałą.

Ust. 4. Zwieszający się węgiel i podrabane ściany należy odpowiednio zabezpieczyć przed oberwaniem się.

Ust. 5. Sposób obudowy winien być zastosowany do właściwości skał. Sposób ten oznacza kierownik ruchu lub jego zastępca i to dla poszczególnych pokładów, oddziałów obudowy lub przodków, ustalając równocześnie największą odległość poszczególnych części obudowy od siebie (odrzwia, stropnice, stojaki, podwłoki, okładziny). Zarządzenie to winien on podać niezwłocznie do wiadomości osób dozoruujących (organów nadzorczych) przez wpisanie go do osobnej książki, służącej do zapisów dotyczących obudowy. Książkę tę uważa się za część książki kopalnianej (objazdowej), w której należy zrobić o tem odpowiednią wzmiankę.

Ust. 6. Osoby dozoruujące (organa nadzorcze) są obowiązane zapoznać robotników z sposobem obudowy przy zleceniu

im roboty, zwrócić im uwagę na szczególne niebezpieczeństwa, mogące im grozić w danem miejscu pracy przez oberwanie się kamienia i węgla i na środki i przepisy zmierzające do usunięcia tego niebezpieczeństwa. Przy rewidowaniu przodków (§ 220) winny osoby dozoru (organa nadzorcze) zwracać szczególną uwagę na obudowę.

Ust. 7. Przodowy (§ 222) jest odpowiedzialny za przestrzeganie postanowień przepisów górniczo-policyjnych, zmierzających do zapobieżenia oberwaniu się kamienia i węgla, oraz winien zastosować się do wskazówek, udzielonych mu przez osoby dozoru (organa nadzorcze). Obowiązkiem jego jest baczyć na to, aby i członkowie drużyny stosowali się do tych postanowień i wskazówek. Członkowie ci winni słuchać zarządzeń przodowego.

Ust. 8. Jeżeli właściwości skał się pogorszą, są osoby dozoru (organa nadzorcze) zobowiązane, zarządzić mniejsze odstępy poszczególnych części obudowy dostosowane do nowych warunków. Tak przodowi jak i reszta robotników winni, nie czekając na to zarządzenie, owe odstępy z własnej inicjatywy zmniejszyć lub obudowę w inny sposób wzmocnić i uzupełnić, jeżeli potrzeba tego wymaga.

Ust. 9. Przed rozpoczęciem pracy winien przodowy zbadać, czy skały nie grożą jakimkolwiek niebezpieczeństwem i czy obudowa jest odpowiednia i dobra. Badanie to należy powtarzać w czasie dniówki (zmiany), zwłaszcza po przerwach w pracy i po odpaleniu strzałów. W razie potrzeby należy obudowę wzmocnić przed wznowieniem pracy.

Ust. 10. Materiał potrzebny do obudowy winien być zawsze do dyspozycji robotników i to w miejscu odpowiednim i możliwie nie zanedo odległym, położonym w obrębie danego oddziału sztygarskiego. Odpowiedzialny za przestrzeganie tego postanowienia jest funkcjonariusz, któremu porzuczono staranie się o ten materiał.

§ 15.

Ubikacje dla przechowywania świetliwa. Ich urządzenie, obsługa.

Ust. 1. Ubikacje pod ziemią, służące do przechowywania świetliwa (nafta, olej itd.), mogą być zakładane tylko w prądzie wyciągającym. Nie wolno ich obudowywać drzewem, muszą zaś być zaopatrzone w drzwi żelazne.

Ust. 2. W tych ubikacjach nie wolno przechowywać świetliwa razem z innymi materiałami łatwo zapalnymi (pakuły itd.).

Ust. 3. Te ubikacje winny obsługiwać osoby doświadczone, godne zaufania.

Ust. 4. Materiał do uszczelnienia drzwi (głina itp.) i piasek do gaszenia ognia winny się znajdować zawsze w bezpośredniej bliskości tych ubikacji w dostatecznej ilości.

Ust. 5. Wstęp do tych ubikacji z otwartem światłem jest wzbroniony. Ten zakaz należy obwieścić zapomocą tablicy (§ 252) u wejścia do nich.

Rozdział trzeci.

Wydobywanie.

§ 20.

Ładowanie w odkrywkach.

Ust. 1. W odkrywkach wzbronione jest napełnianie naczyń wywozowych przed tą częścią ściany, którą się podrebuje; może ono nastąpić dopiero po zupełnem zwaleniu podrabanych mas.

Ust. 2. Nie wolno w odkrywkach w bezpośredniej bliskości wrębu ustawiać naczyń wywozowych ani składać przedmiotów, któreby mogły przeszkadzać w ucieczce.

§ 22.

Utwierdzanie wozów kolejowych. Przewóz drogami pochyłemi.

Ust. 1. Stojące wozy kolejowe winny być poza czasem ich ładowania tak utwierdzone, aby przypadkowo nie mogły się ruszyć. Tego samego należy przestrzegać przy wózkach kopalnianych na drogach pochyłych.

Ust. 2. Przy przewozie kołmi na drogach pochyłych musi każdy pociąg posiadać tyle wózków z urządzeniami hamowniczymi (hamulec, okraglak do hamowania itd.), aby w każdej chwili można było z całą pewnością zatrzymać pociąg.

Ust. 3. Jeżeli na drodze pochyłej wozacy nie są w stanie w każdej chwili zatrzymać wózków, wówczas wózki muszą być hamowane w sposób niezawodny.

§ 23.

Przewóz kołmi.

Ust. 1. Konia wolno zaprządzić do pociągu dopiero wtemczas, gdy wszystkie wózki spięto dobrze razem.

Ust. 2. Orzyk, służący do przymocowania postonków (łańcuchow), powinien być w ten sposób zawieszony, aby po zaprzęgnięciu konia do pociągu nie włókł się po ziemi.

Ust. 3. Wykolejone wózki wolno podnosić na szyny dopiero po uprzednim wyprzęgnięciu konia.

§ 24.

Jeżdżenie w wózkach. Oświetlenie pociągów.

Ust. 1. Zabrania się robotnikom używania wózków do jazdy.

Ust. 2. Woźnicom wolno używać wózków do jazdy za zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego pod warunkami, które on ustali.

Ust. 3. Jeżeli woźnica nie jedzie w pociągu to ma on z reguły z zapaloną lampą kroczyć obok konia lub przed nim.

Ust. 4. Na tylnej ścianie ostatniego wózka każdego pociągu, ciągniętego przez konia, ma być umieszczona jasno paląca się lampa.

§ 25.

Podnoszenie wykolejonych wózków.

Ust. 1. Dla podnoszenia wykolejonych wózków mają się znajdować w zapasie w chodnikach przewozowych na odpowiednich miejscach dźwignie lub też należy je wieść w każdym pociągu ciągniętym przez konia.

Ust. 2. Pełne wózki, które się wykoleiły, wolno podnosić jednej osobie na szyny tylko przy pomocy dźwigni.

§ 27.

Odstęp przy przewozie. Sprzęganie wozów.

Ust. 1. W chodnikach przewozowych mogą wozacy ze swoimi wózkami, woźnice ze swoimi pociągami postępować za sobą tylko w odstępach conajmniej co 15 m. na drogach pochyłych, a co 10 m. na drogach poziomych.

Ust. 2. Jeżeli wozak pcha przed sobą kilka wózków naraz, to muszą one być spięte ze sobą.

Ust. 3. Sprzęgło musi być tak urządzone, aby nie mogło się samoczynnie rozpiąć.

Ust. 4. Nie wolno spinać ani rozpinąć wózków bezpośrednio ręką, dopóki one są w ruchu.

§ 28.

Przewóz w niskich chodnikach.

Jeżeli chodniki przewozowe są tak niskie, że wozak, trzymając rękę na górnej krawędzi wózka, przy przechylaniu się wózka w bok lub wprzód jest narażony na pokaleczenie, to wózki muszą być zaopatrzone w rękojeści lub urządzenia innego rodzaju, których używanie wyklucza takie poranienie.

§ 32.

Obchodzenie się ze zamknięciami.

Ust. 1. Nieupoważnionym zabrania się otwierania lub usuwania zamknięć, zapór, krat i drzwi przy dojściach do szybów wyciągów, szybików, pochylni, kominów sypnych i otworów wiertniczych. Ci, którzy je otworzyli lub usunęli dla celów ruchu, są obowiązani natychmiast po osiągnięciu celu, dla którego to uczynili, z powrotem je zamknąć lub ustawić w przepisany sposób.

Ust. 2. Niezamkniętych dostępów nie wolno zostawiać bez dozoru. Kto zastanie zamknięcie przy nich otwarte i bez dozoru, winien je zamknąć.

§ 33.

Obsługa poziomów nadawczych.

Na poziomach nadawczych szybów pionowych, wyciągów i szybików muszą być ustanowieni sygnaliści i ściągacze, do czego należy używać osób godnych zaufania. Wyjątki są dopuszczalne dla poziomów nadawczych o słabym ruchu na mocy osobnego zarządzenia kierownika ruchu.

§ 34.

Przymocowywanie liny wyciągowej.

Połączenie liny wyciągowej z klatką lub naczyniem służącym do przewozu winno być tak zrobione, aby przypadkowe odłączenie się liny nie mogło nastąpić.

§ 35.

Zamknięcie torów kolejowych w pochylniach.

Na poziomach nadawczych takich pochylni i pochyłych szybów, na których przymocowywuje się naczynie wywozowe bezpośrednio do liny, mają być urządzone zamknięcia, które zapobiegają ucieknięciu tych naczyń. Urządzenia te, muszą być zamknięte przed odłączeniem naczyń wywozowych od liny, a wolno je otworzyć dopiero po przymocowaniu tych naczyń do niej.

§ 36.

Zabezpieczenie przyrządów przewozowych podczas robót w pochylniach.

W pochylniach i pochyłych szybach, wolno podnosić na szyny wykołowaną kołyskę wózkową, wózek lub przeciwwagę, zmieniać obciążenie przeciwwagi, przedłużać lub skracać linę dopiero po uprzednim niezawodnym zabezpieczeniu kołyski lub wózka i przeciwwagi przed ucieknięciem.

§ 38.

Urządzenie mechanizmów hamulczych. Przebywanie na pomostach nadawczych.

Ust. 1. Urządzenia do hamowania na pochylniach i w szybach muszą być samoczynne, t. zn., że hamowadło musi samo unieruchamiać tarczę hamulczą, dopóki hamowniczy go nie zluźni.

Ust. 2. Stanowisko hamowniczego ma być tak urządzone, aby mógł swoją robotę wykonywać w zabezpieczonej i wygodnej postawie.

Ust. 3. Przebywanie na pomostach nadawczych w czasie przewozu jest wzbronione.

§ 39.

Obsługa mechanizmów hamulczych.

Ust. 1. Przy zluźnionym hamowadle zabrania się podpierać lub zawieszać dźwignie; bez wyraźnego zarządzenia osoby, do której należy dozór (§ 253), nie wolno zmieniać obciążenia dźwigni.

Ust. 2. Przed rozpoczęciem przewozu winni hamownicy w każdej zmianie zbadać sprawność mechanizmów hamulczych; przewóz może być rozpoczęty dopiero po usunięciu ewentualnych braków.

§ 40.

Urządzanie i używanie przyrządów sygnałowych.

Ust. 1. We wszystkich szybach, wyciągach i pochylniach, oraz szybkach, które służą do przewozu lub spuszczenia materiałów, mają być umieszczone przyrządy sygnałowe urządzone w ten sposób, aby za ich pomocą można dawać znaki ze stacji nadawczych do nadszybia lub stanowiska hamowniczego, jak również w przeciwnym kierunku. Odpowiednie przyrządy sygnałowe muszą się znajdować między nadszybiem, a izbą maszynową.

Ust. 2. Za pozwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego można zaniechać zakładania i utrzymywania przyrządów sygnałowych przy szybach, które służą wyłącznie do jazdy i przewietrzania, jak i przy wyciągach.

Ust. 3. Maszynistom i hamowniczym nie wolno puszczać w ruch urządzeń wywozowych, dopóki nie otrzymają odpowiedniego sygnału.

Ust. 4. W chodnikach i przekopach, w których odbywa się przewóz maszynowy, należy zaprowadzić przyrządy sygnałowe, zapomocą których możnaby z każdego dowolnego miejsca dać sygnał do izby maszynowej.

§ 41.

Sygnały.

Ust. 1. Jako sygnał na „stać” należy dawać znak pojedynczy, na „do góry” („naprzód”) znak dwukrotny, na „w dół” znak trzykrotny, na „powoli jechać” znak czterokrotny.

Ust. 2. Tablice objaśniające używane sygnały należy umieścić w izbie maszyny dobowczej, na wszystkich stacjach nadawczych szybów, szybików, wyciągów, jakoteż na stanowisku najwyżej znajdującego się hamowniczego i na stanowisku odbieracza na najniższej stacji każdej pochylni (§ 252).

§ 43.

Pozostawianie przedmiotów w bliskości szybów.

Pozostawianie części zbroji, drzewa, kamieni i innych luźnych przedmiotów może być tolerowane tylko w takiej odległości od szybów, wyciągów, pochylni i szybików, aby spadnięcie ich było wykluczone.

§ 44.

Ochrona przed przedmiotami, mogącymi spaść do szybów.

Ust. 1. Jeżeli w szybie, wyciągu lub szybiku znajdują się robotnicy, wówczas wolno ładować materiały do naczyń wywozowych w bezpośredniej bliskości szybu jedynie przy zakrytym otworze szybowym.

Ust. 2. Przy spuszczeniu lub wyciąganiu w klatkach materiałów i zbroji, muszą one być powiązane ze sobą zapomocą silnych przyrządów (klamer, lin, itp.) i przymocowane do liny wyciągowej, jeżeli wystają poza brzeg klatki. W ten sam sposób należy postępować przy spuszczeniu i wyciąganiu w naczyniach wywozowych, przymocowanych bezpośrednio do liny.

§ 46.

Napełnianie naczyń wywozowych przy głębinu.

Naczynia wywozowe przy głębinu wolno napełniać tylko na szerokość dłoni poniżej krawędzi.

§ 47.

Urządzenie i obsługa szybów kołowrotowych.

Ust. 2. W szybach kołowrotowych można kufy spuszczać tylko pojedynczo.

Ust. 3. Nie wolno siadać na korbie kołowrotu.

Ust. 4. Jak długo robotnicy znajdują się w kopalni, nie wolno ciągnącym kołowrót wszystkim naraz oddalać się podczas zmiany z nadszuby.

Ust. 5. Przy zawieszaniu i odpinaniu kufów nie wolno wozakom (młodszym wozakom) wstępować na spód szybu, lecz muszą się zatrzymywać na podszymbiu i stamtąd odpinąć kufy zapomocą odpowiednich haków.

Rozdział czwarty.

Jazda.

§ 49.

Drogi dla zjazdu i wyjazdu załogi.

Ust. 1. Robotnicy mogą zjeżdżać i wyjeżdżać tylko przeznaczonymi do jazdy szybami (oddziałami szybowymi), sztolniami lub chodnikami prowadzącymi z powierzchni.

Ust. 2. Zjazd i wyjazd drogami innymi niż przepisane dozwolony jest tylko organom nadzorczym (§ 253) lub tym robotnikom, którzy otrzymali od nich do tego osobne polecenie.

§ 50.

Jazda linowa.

Ust. 1. Używanie liny, jakoteż maszynowych urządzeń wyciągowych do jazdy jest dozwolone robotnikom tylko za pozwoleniem Wyższego Urzędu Górniczego przy ścisłym przestrzeganiu przepisów wydanych dla każdego poszczególnego wypadku przez ten Urząd, jakoteż po odbiorze urządzenia przez Okręgowy Urząd Górniczy.

Ust. 2. Wnioski na takie pozwolenie należy wносить do Okręgowego Urzędu Górniczego.

Ust. 3. Wnioski o pozwolenie na jazdę linową mają odpowiadać postanowieniom zawartym w załączniku A.

§ 59.

Ograniczenie jazdy i wydobywanie w przedziale wydobywczym.

Jeżeli w przedziale wydobywczym znajdują się drabiny, to nie wolno wydobywać w czasie, gdy na nich odbywa się jazda, a w czasie wydobywania nie wolno używać drabin do jazdy.

§ 60.

Zakaz noszenia drewnianego obuwia i zabierania ze sobą zbroji przy jeździe drabinami.

Używanie drewnianego obuwia i zabieranie ze sobą większej zbroji przy jeździe drabinami w szybach jest wzbronione. Mniejszą zbrój należy nosić w zamkniętych torbach skórzanych. Tylko do robót w szybie wolno zabierać ze sobą większą zbrój, której pojedyncze części mają być między sobą należycie złączone.

§ 61.

Urządzenie kominów jazdowych i przedziałów jazdowych; wstęp do przedziału wydobywczego.

Ust. 4. Podczas wydobywania nie wolno wchodzić do przedziałów wywozowych. Nawet gdy wydobywanie się nie odbywa wchodzenie tam jest dozwolone tylko wyjątkowo jedynie organom nadzorczym (§ 253), jakoteż tym, którym w każdym poszczególnym wypadku one to poleciły i to po uprzednim zahamowaniu albo zabezpieczeniu w inny pewny sposób maszyny popędowej przed ruszeniem nie w porę.

Ust. 5. Roboty w przedziałach wywozowych wolno wykonywać tylko pod warunkami przepisanyymi w ust. 4 i po zupełnie pewnem umocnieniu klatki wywozowej i przeciwwagi lub wózka.

Ust. 6. Używanie przedziałów wywozowych pochylni do jazdy ludzi jest dozwolone tylko wyjątkowo za pozwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego pod warunkami przez ten Urząd ustanowionymi.

§ 63.

Jazda w chodnikach z przewozem maszynowym.

Ust. 1. Jeżeli w chodnikach i przekopach, w których przewóz odbywa się przy pomocy urządzeń maszynowych, są osobne przedziały do jazdy, to należy je oddzielić od przedziałów przewozowych kratami, linami lub t. p.

Ust. 2. Do takich chodników i przekopów, z wyjątkiem przedziałów do jazdy, mogą wchodzić podczas przewozu jedynie tylko organa nadzorcze (§ 253) i tam zatrudnieni robotnicy. Inne osoby mogą przekraczać oddziały przewozowe w czasie przewozu tylko w miejscach dozwolonych przez Okręgowy Urząd Górniczy przy przestrzeganiu szczególnych środków ochronnych, które ten Urząd zarządzi.

§ 64.

Jeżdżenie na kołyskach wózkowych w szybach hamulczych.

Ust. 1. Zabrania się używania do jazdy w szybach hamulczych i pochylniach kołysek wózkowych, przeciwwag lub wózków za wyjątkiem przewozu osób ciężko rannych.

Ust. 2. Za przekroczenie tego zakazu jest współodpowiedzialny maszynista, hamowniczy, sygnalista, odbieracz, jeżeli to świadomic tolerowali bez sprzeciwienia się w sposób poważny.

Ust. 3. Organom nadzorczym (§ 253) wolno w celu rewizji szybów (pochylń) używać klatek wwozowych do jazdy w szybach i stromych pochylniach.

Rozdział piąty.

Przewietrzanie.

Tytuł pierwszy.

Postanowienia ogólne.

§ 75.

Chodniki powietrzne. Przewietrzanie wyrobisk nieobłożonych i starych zrobów.

Ust. 4. Nieupoważnionym jest wstęp do zamkniętych wyrobisk górniczych wzbронiony.

§ 79.

Zakaz używania żarowni i zapalania gazów.

Zabrania się używania żarowni (spuszczanie naczyń z palącym się materiałem dla spowodowania przepływu powietrza), jak i rozmyślnego zapalania powietrza palnego.

Tytuł drugi.

Przepisy dla kopalń z gazami wybuchającymi.

§ 97.

Przewietrzanie pogłębianych szybów i robót chodnikowych.

Pędzenie wyrobisk równoległych. Przegrody powietrzne.

Ust. 1. Przy pogłębianiu szybów należy prowadzić przegrody powietrzne w ten sposób, by oddalenie spodka szybu od końca przegrody powietrznej nie przekraczało 20 m.

Ust. 2. Przekopy, chodniki poziome, nadsiewłomy i — przy długości ponad 15 m. — także chodniki upadkowe muszą być pędzone z zastosowaniem systemu wyrobisk równoległych albo z równoczesnem ustawianiem stałych (tj. szczelnie przystających do stropu i spodka albo do obu ścian) przegród powietrznych. W nadsiewłomach i dłuższych ponad 15 m. chodnikach upadkowych muszą być równocześnie stawiane przegrody powietrzne od ostatniej przebitki także przy zastosowaniu systemu wyrobisk równoległych.

Ust. 3. Używanie szczelnie zamkniętych lutni powietrznych (skrzynek powietrznych) o przekroju conajmniej 0.5 m² w świetle zamiast przegród powietrznych jest w chodnikach dowierzchnich za zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego wyjątkowo dopuszczalne.

Ust. 4. Przy robotach wymienionych w ust. 2 nie może wynosić oddalenie miejsca roboczego od ostatniej otwartej przebitki więcej jak 20 m., od końca przegrody powietrznej lub — ust. 3 — wylotu lutni powietrznych więcej jak 4 m. Jako miejsce robocze w znaczeniu tego przepisu należy rozumieć w chodnikach pędzonych w pokładzie przodek wyrobowy na całą miąższość pokładu, a tam gdzie strop lub spąg ma być przybierany albo gdzie węgiel odbudowuje się w kilku ławach przodek wyrobowy tej ławy, do której się wdzierają.

Ust. 5. Na długości nie większej jak 15 m. może być koniec stałej przegrody powietrznej zastąpiony ruchomą przegrodą (zasłona powietrzna itd.), jeżeli zachodzi obawa uszkodzenia stałej przegrody wskutek pracy w przodku.

§ 98.

Przewietrzanie odrębne.

Ust. 1. Przodki mogą być zaopatrywane w świeże powietrze zamiast urządzeniami wymienionymi w § 97 ust. 2:

- a) za pomocą przewietrzania odrębnego przez zgęszczone powietrze lub wodę pod ciśnieniem w lutniach z zastosowaniem Inlektorów lub bez nich,

b) za pomocą wentylatorów poruszanych maszynowo.

Ust. 2. Obowiązkowo musi to być wykonane, jeżeli urządzenia opisane w § 97 ust. 2 nie wystarczają, aby skutecznie zapobiedz gromadzeniu się gazów wybuchających.

Ust. 3. Dla wzmocnienia stałego prądu powietrza, doprowadzanego do pędzonych chodników albo dla odrębnego przewietrzania robót w pokładach o nieznacznym występowaniu gazu kopalnianego może być używane także samo zgęszczone powietrze.

Ust. 4. Wentylatory ręczne mogą być zastosowane do przewietrzania odrębnego tylko o tyle, o ile w myśl § 103 ust. 1 dopuszczone są jako wyłączne środki przewietrzające.

Ust. 5. Wymienione poprzednio w ust. 1—4 urządzenia do odrębnego przewietrzania muszą zawsze być tak daleko doprowadzone, aby zaopatrywanie przodków roboczych w powietrze nie było pozostawione samej dyfuzji.

§ 99.

Drożyny powietrzne. Lutnie powietrzne.

Ust. 1. Jeżeli to jest konieczne ze względu na szczególne okoliczności (mały przekrój chodników, silne ciśnienie skał itp.) i możliwe bez niebezpieczeństwa, to mogą być zastosowane zamiast przegród powietrznych przy systemie wyrobisk równoległych, jak i przy przekopach i poziomych chodnikach także drożyny powietrzne, przecinki powietrzne i lutnie powietrzne o dostatecznym przekroju z tym ograniczeniem, że oddalenie miejsca roboczego (§ 97 ust. 4) od wylotu prądu świeżego powietrza nie może przekraczać 4 m.

Ust. 2. Bezpośrednio przed zapaleniem strzału może być ostatnia część lutni usunięta wtedy, jeżeli należy się spodziewać uszkodzenia jej przez robotę strzelniczą. Tę część lutni należy założyć z powrotem, skoro to tylko bez narażenia się na niebezpieczeństwo stanie się możliwem.

§ 102.

Wentylatory ręczne.

Dopuszczalność ich użycia, obsługa.

Ust. 1. Wentylatory ręczne — pominiawszy wypadki przewidziane w § 103 ust. 1 — mogą być używane tylko pomocniczo albo dla wzmocnienia stałego prądu powietrza doprowadzanego do przodka chodnikowego albo dla usunięcia nagromadzonych gazów wybuchających.

Ust. 2. Używanie ich jest dopuszczalne zawsze tylko na osobne polecenie kierownika ruchu lub jego zastępcy, które ma być wciągnięte do książki obłązdowej.

Ust. 3. Muszą one być ustawione w świeżym prądzie powietrza. Przytem należy zarządzić, aby odprowadzane powietrze odchodziło do wyciągającego prądu powietrza, nie wchodząc w styczność z prądem, który służy do zaopatrzenia w powietrze miejsca przewietrzanego.

Ust. 4. Jeżeli nagromadzone gazy wybuchające usuwa się zapomocą wentylatora, to należy je odprowadzić tak, by nie powodowały niebezpieczeństwa i nie przepływały już więcej przez wyrobiska będące w ruchu.

Ust. 5. Dla popędu wentylatorów ręcznych wolno używać tylko godnych zaufania i silnych ludzi. Podlegają oni szczególnemu nadzorowi przodowych, którym mają natychmiast donieść, jeżeli ruch wentylatorów musi być ewentualnie przerwany.

§ 103.

Dopuszczalność wyłącznego przewietrzania zapomocą wentylatorów ręcznych.

Ust. 1. Używanie samych tylko wentylatorów ręcznych do przewietrzania jest dopuszczalne:

1. dla przebitek powietrznych i chodników odbudowy, jednak w całości tylko na długość 40 m. od ostatniej otwartej przebitki, o ile Okręgowy Urząd Górniczy tego wyraźnie nie zakazał;
2. dla innych robót tylko za osobnem zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego.

Ust. 2. Przytem zabrania się przewietrzania kilku robót chodnikowych przy pomocy jednego i tego samego wentylatora ręcznego; ponadto musi on być stale w ruchu przez czas trwania zmiany, a po przerwach przez dwie godziny przed ponownem obłożeniem oddziału odbudowy.

§ 104.

Wbudowanie podwójnych drzwi powietrznych.

Gdzie poprzez drzwi powietrzne odbywa się żywy ruch albo gdzie należy się spodziewać, że chwilowe pozostawienie otworem drzwi powietrznych wpłynie niekorzystnie na rozdzielanie prądów powietrza albo na nieprzerwane doprowadzanie dostatecznej ilości powietrza (§§ 70, 71, 92, 95) do przodków w chodnikach odkrywczych i przygotowawczych lub w obłożonych przodkach odbudowy, tam należy umieścić jeszcze drugie drzwi powietrzne w takim oddaleniu od pierwszych, aby przy otwarciu pierwszych drugie były zamknięte.

§ 105.

Regularne badanie co do pojawiania się gazów wybuchających. Dozorcy wiatrowi.

Ust. 1.

Wszystkie przodki, nieobłożone w bezpośrednio poprzedzającej zmianie, jakoteż wszystkie wyrobiska, które do nich dojść można i inne wskazane miejsca muszą być badane na występowanie gazów zapomocą lampy bezpieczeństwa, wykazującej z absolutną pewnością 1% gazu kopalnianego w powietrzu. Badania tego winni dokonywać specjaliści dozorczy wiatrowi i to nie wcześniej niż trzy godziny przed zjazdem załogi. Dozorcy ci winni zapisać wynik badania na tablicach, umieszczonych w odpowiednich miejscach chodników prowadzących do owych przodków, jakoteż w pobliżu przodków samych; pozatem winni zapisać wynik badania do osobnej książki i powiadomić o nim na powierzchni sztygara oddziałowego przed zjazdem załogi.

§ 106.

Środki bezpieczeństwa przy nagromadzeniu się gazów wybuchających.

Ust. 1. Jeżeli dozorca wiatrowy lub przodowy znajdzie przy badaniu (§ 105) lub podczas czasu pracy gazy wybuchające, to powinien się postarać o to, aby zagrożony przodek i te wyrobiska, do których niebezpieczne powietrze bez znacznego odświeżenia odchodzi, były natychmiast zaniknięte i aby jaknajrychlej o pojawieniu się gazów wybuchających zostali uwiadomieni robotnicy w innych zagrożonych miejscach, jakoteż te organa nadzorcze (§ 253), które najprędzej można osiągnąć.

Ust. 2. Uwiadomiony organ nadzorczy winien zarządzić jaknajszybsze powiadomienie kierownika ruchu i zastosować środki ochronne, potrzebne ewentualnie dla odwrócenia bezpośredniego niebezpieczeństwa.

Ust. 3. Ostateczne, dla usunięcia niebezpieczeństwa potrzebne zarządzenia wydaje kierownik ruchu. (§ 255.)

Ust. 4. Bez zezwolenia kierownika ruchu nie może być praca w zagrożonych wyrobiskach na nowo podjęta.

Ust. 5. Od postanowień ust. 2—4 można odstąpić, jeżeli nagromadzone gazy wybuchające mogą być usunięte natychmiast i bez niebezpieczeństwa np. przez zamknięcie pozostałych otworem drzwi powietrznych przez doprowadzenie przegrody lub lutni.

§ 107.

Usuwanie niebezpieczeństwa pyłu węglowego.

(Zniesiony rozporządzeniem z dnia 1 lipca 1907. w miejsce jego obowiązują postanowienia tego rozporządzenia; patrz Część I Zbioru, oddział II.)

§ 108.

Zakaz palenia tytoniu, używania otwartego światła itd.

Palenie tytoniu, jak i zabieranie ze sobą tytoniu, fajek, otwartych lamp, zapalek lub innych przyrządów do niecenia ognia z wyjątkiem stali, krzemienia, hubki i knota saletrowanego jest zakazane.

Tytuł trzeci.

Przepisy dla ochrony przed innymi szkodliwymi gazami.

§ 111.

Otwieranie i usuwanie tam ogniwych.

Ust. 1. Przy otwieraniu lub usuwaniu tam ogniowych należy przestrzegać następujących ostrożności:

1. Należy wykonywać je tylko pod kierownictwem organu nadzorczego (§ 253) któremu należy dodać conajmniej dwóch doświadczonych robotników. Robotnicy ci i organa nadzorcze powinni być przy tem zaopatrzeni w lampy bezpieczeństwa, a w celu ochrony przed trującymi gazami w chustki nasyczone octem lub w odpowiednie aparaty (§ 112) do oddychania.
2. Wolno używać tylko światła dopuszczonego na kopalniach z gazami wybuchającymi.
3. W celu zabezpieczenia odwrotu w razie nagiego silniejszego przypływu gazów pożarowych należy w odpowiednich miejscach ustawić drzwi albo łatwe do zamykania przepierzenia, któreby szczelnie zamykały przystęp do tam ogniowych.
4. Przed rozpoczęciem robót mających na celu otwarcie lub usunięcie tam ogniowych powinien organ nadzorczy (§ 255) starannie i ostrożnie zbadać zapomocą lampy bezpieczeństwa przestrzenie położone przed tamą, czy nie ma tam gazów wybuchających lub złych. Towarzyszący organowi nadzorcemu powinni śledzić uważnie to badanie i podczas niego znajdować się w odpowiedniej odległości od organu nadzorczego, aby na wypadek grożącego mu niebezpieczeństwa mogli mu bezzwłocznie pospieszyć z pomocą.

5 Dla zbadania gazów znajdujących się poza tamami ognio-
wymi należy je po kolei przewiercić u dołu, w środku i
u góry tak, by zawsze tylko jeden otwór świdrowy był
otwarty.

6. Występujące przy otwieraniu lub usuwaniu tam ognio-
wych szkodliwe gazy, należy odprowadzić w sposób dla
załogi kopalni nieszkodliwy i wykluczający niebezpie-
czeństwo.

Ust. 2. Powyższe postanowienia odnoszą się również do
ustawiania i zamykania tam ogniowych.

Rozdział szósty.

Oświetlanie.

Tytuł pierwszy.

Postanowienia ogólne.

§ 116.

Zakaz używania otwartego światła.

Używanie otwartego światła jest zabronione we wszy-
stkich miejscach pod ziemią (stajnie, maszyny itp.), w któ-
rych znajdują się łatwo zapalne przedmioty (siano, słoma,
pakuły do czyszczenia itp.), jak również w miejscach pod
ziemią, które nie są wolne od obudowy drzewnej i w których
umieszczone są maszyny poruszane parą.

§ 117.

Właściwości środków do oświetlania.

Ust. 1. Lampy i materiały do oświetlenia muszą być tego
rodzaju, aby nie powodowały znacznego pogorszenia się po-
wietrza.

Ust. 2. W szczególności nie należy używać do lamp bez
cylindrów nafty lub mieszanin oleju rzepakowego z przeważa-
jącą domieszką nafty.

§ 119.

Zakaz obłądzu bez światła.

Zabrania się objeżdżać bez światła wyrobiska w kopalni,
które nie są oświetlone dziennem światłem lub stałymi lam-
pami.

§ 120.

Noszenie przy sobie środków do zapalania.

W podziemnych wyrobiskach kopalnianych powinien każdy robotnik i każdy organ nadzorczy (§ 253) mieć przy sobie środki do zapalania światła. W kopalniach z gazami wybuchającymi jest to zabronione.

Tytuł drugi.

Przepisy dla kopalń z gazami wybuchającymi.

§ 121.

Ograniczenie używania otwartego światła i lamp elektrycznych.

Ust. 1. Na kopalniach z gazami wybuchającymi zakazane jest używanie otwartego światła we wszystkich wyrobiskach kopalnianych z wyjątkiem szybów, przedziałów szybowych i podszybi, leżących w prądzie wpadającym świeżego powietrza. W szybach wyciągających jest używanie otwartego światła dopuszczalne za zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego.

Ust. 2. Używanie lamp elektrycznych jest dozwolone tam, gdzie wolno używać światła otwartego. Pozatem wolno używać lamp elektrycznych tylko za zezwoleniem Wyzszego Urzędu Górniczego — wyjąwszy te wypadki, w których rozchodzi się o ratowanie osób dotkniętych nieszczęśliwym wypadkiem albo o odwrócenie niebezpieczeństwa.

Ust. 3. Pominąwszy wypadki wymienione w ust. 1 i 2 wolno używać tylko lamp bezpieczeństwa.

§ 123.

Zaopatrzenie się w lampy.

Ust. 1. Objazd kopalni jest dozwolony tylko z lampą bezpieczeństwa, która pochodzi z jej zapasów.

Ust. 2. Posiadacz kopalni (§ 256) jest obowiązany zakupić potrzebną ilość lamp bezpieczeństwa, zaś kierownik ruchu (§ 255) starać się o ich przechowanie i utrzymanie.

§ 124.

Wydawanie i utrzymywanie lamp bezpieczeństwa w dobrym stanie.

Ust. 1. Lampy bezpieczeństwa każdej kopalni z gazami wybuchającymi należy zaopatrzyć bieżącymi liczbami. Każdemu robotnikowi należy zawsze wydawać do użytku lampę

zaopatrzoną tym samym numerem, jeżeli temu nie stoją na przeszkodzie ważne powody.

Ust. 2 Przy wydawaniu muszą być lampy wyczyszczone i dobrze zamknięte.

Ust. 3. Lampy uszkodzone i niepewne powinni odbierający je zaraz oddać

Ust. 4. Kierownik ruchu (§ 255) powinien powierzyć czyszczenie, wydawanie i odbieranie lamp bezpieczeństwa osobnym, godnym zaufania ludziom. Ci odpowiedzialni są za nienaganny stan wydawanych lamp i za stosowanie się do § 124 ust. 1.

§ 125.

Zapasowe lampy bezpieczeństwa.

Ust. 1. Zabrania się dalszego używania lampy bezpieczeństwa uszkodzonej podczas pracy.

Ust. 2 Podczas zmiany powinny być w zapasie w jednym lub w kilku miejscach pod ziemią lampy bezpieczeństwa do wymiany za lampy uszkodzone. Kierownik ruchu (§ 255) winien postarać się o to, by miejsca te były znane robotnikom.

§ 126.

Zakaz otwierania lamp bezpieczeństwa.

Ust. 1. Zabrania się otwierać oddane do użytku lampy bezpieczeństwa i zabierać ze sobą do kopalni lampy otwarte lub narzędzia, nadające się do otwierania lamp bezpieczeństwa.

Ust. 2. Organa nadzorcze (§253) i robotnicy, oraz osoby, którym poruczono nadzór nad wydawaniem lamp, są obowiązane donieść kierownikowi ruchu natychmiast o każdym bezprawnym otwarciu lampy bezpieczeństwa, które doszło do ich wiadomości.

§ 127.

Używanie lamp bezpieczeństwa.

Ust. 1. Lampę bezpieczeństwa należy zawsze przy jeździe i przy pracy trzymać lub zawieszać pionowo, przed sobą lub z boku; nie wolno nią kołysać ani przybliżać jej do wylotów lutni, należy w miarę możliwości chronić ją przed silnym przewiewem powietrza i przed uszkodzeniem. Przy badaniu przodka na zawartość gazów wybuchających należy ją ze zmniejszonym płomieniem ostrożnie i powoli zbliżać do stropu i nigdy nagle nie opuszczać jej w dół. Gasić płonącą lampę bezpieczeństwa wolno w kopalni tylko przez skrócenie knota albo przez osłonięcie celem zamknięcia dopływu otaczającego powietrza, ale nigdy przez zdmuchnięcie.

Ust. 2. Kierownicy ruchu (§ 255) kopalń z gazami wybuchającymi mają się starać o to, aby robotnicy byli dokładnie wyszkoleni w obchodzeniu się z lampami bezpieczeństwa.

Ust. 3. Sztymarzy oddziałowi winni się przekonać o tem, czy ich robotnicy są dokładnie poinformowani o niebezpieczeństwie, połączeniem z nieostrożnem poruszaniem lampy, zwłaszcza przy badaniu powietrza na zawartość gazów.

§ 130.

Składy benzyny i miejsca napełniania.

Ust. 1. Jeżeli jako świetliwa używa się benzyny, to należy ją przechowywać w ogniotrwałych składach, urządzonych zgodnie z przepisami policyjno-krajowymi.

Ust. 3. Ubikacje dla składania, napełniania i czyszczenia nie mogą mieścić ani pieców żelaznych ani pieców z otwartem paleniskiem; do ich oświetlenia wolno używać tylko albo zamkniętych lamp bezpieczeństwa albo elektrycznych lamp żarowych; nie wolno wchodzić do nich z innym światłem, ani też palić w nich tytoniu.

Ust. 4. W ubikacjach do napełniania wolno benzynę przechowywać tylko w zupełnie szczelnych, dobrze zamkniętych naczyniach metalowych o pojemności nie większej jak 25 l. Muszą one być tak urządzone, aby przy napełnianiu lamp benzyna się nie rozlewała.

Rozdział siódmy.

Materiały wybuchowe.

Tytuł pierwszy.

Nabywanie materiałów wybuchowych.

§ 131.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923 r.).

Dopuszczone materiały wybuchowe.

Ust. 2. Dopuszczone materiały wybuchowe, ich wytwórców i warunki, pod którymi materiały te mogą być używane, ogłasza Wyższy Urząd Górniczy w „Gazecie Urzędowej Województwa Śląskiego“.

§ 134.

Upoważnienie do nabywania materiałów wybuchowych.

Ust. 2. Górnikom wolno pobierać potrzebne im materiały wybuchowe i środki zapalne tylko od zarządu tej kopalni, na której są zatrudnieni.

Tytuł drugi.

Przechowywanie materiałów wybuchowych.

§ 150.

Wstęp do składów materiałów wybuchowych.

Ust. 1. Wchodzącym do składów materiałów wybuchowych jest zabronione używanie otwartego światła i palenie tytoniu.

Ust. 2. Wstęp do izby składowej (wewnętrznej) jest dozwolony tylko osobom upoważnionym do nabywania i wydawania materiałów wybuchowych, i do odbierania dostarczonych materiałów wybuchowych, oraz robotnikom, którym poruczono przewóz tych materiałów.

§ 152.

Składowanie prochu wybuchowego.

Dla składów materiałów wybuchowych, w których przechowuje się proch wybuchowy, obowiązują oprócz postanowień §§ 144—150 jeszcze następujące:

2. Do przedsionka takich składów można wchodzić tylko z mosiężnymi lampami bezpieczeństwa lub z latarniami, które są zabezpieczone przed uszkodzeniem mocną siatką mosiężną.
3. Wstęp do (wewnętrznej) izby składowej jest dozwolony tylko boso lub w filcowych trzewikach i bez lamp.

Tytuł trzeci.

Przewóz materiałów wybuchowych.

§ 158.

Spuszczanie materiałów wybuchowych szybami.

Przed spuszczeniem materiałów wybuchowych szybami z maszynowemi urządzeniami dobywczeimi powinien ten, któremu poruczono nadzór nad przewozem, zawiadomić o zamierzonym spuszczeniu materiałów wybuchowych maszynistę i sygnalistę na podszybiu. Maszynista jest obowiązany iechać wolno, a naczynie wywozowe postawić łagodnie, sygnalista zaś ostrożnie wyciągnąć z klatki skrzynkę z materiałami wybuchowemi lub wózek.

§ 159.

Środki ostrożności przy przewozie.

Ust. 1. Przy przewozie materiałów wybuchowych należy starannie unikać wstrząsnień.

Ust. 2. Podczas przewozu zabrania się używania otwartych lamp i palenia tytoniu.

Ust. 3. Do przenoszenia materiałów wybuchowych o wadze ponad 25 kg. należy zawsze używać 2 ludzi.

Ust. 4. Kierując przewozem winien przestrzegać osoby spotykane o przedmiocie przewozu zawołaniem: „Baczność, materiały wybuchowe”.

Ust. 5. Materiałów wybuchowych wszelkiego rodzaju nie wolno przewozić równocześnie z łuskami lub kapiszonami.

§ 160.

Oświetlenie przewozu.

Przy przewozie materiałów wybuchowych pod ziemią mogą być używane tylko zamknięte latarnie, opatrzone siatką z drutu mosiężnego albo mosiężne lampy bezpieczeństwa; lamp tych nie mogą nieść osoby, które przenoszą materiały wybuchowe, lecz tylko ludzie im towarzyszący.

Tytuł czwarty.**Wydawanie materiałów wybuchowych,**

§ 161.

Upoważnienie do wydawania materiałów wybuchowych.**Wydawanie w formie patronów.**

Ust. 4. Materiały wybuchowe (także proch) wolno dostarczać robotnikom tylko w nienagannym gatunku i tylko w formie patronów.

§ 163.

Uprawnienie do odbioru materiałów wybuchowych.

Ust. 1. Wydawanie materiałów wybuchowych jest dozwolone jedynie celem wykonywania roboty strzelniczej przy ruchu kopalnianym i tylko do rąk osób uprawnionych do odbierania materiałów wybuchowych.

Ust. 2. Do odbioru materiałów wybuchowych upoważnieni są wyłącznie górniczy, których kierownik lub sztygar dozoru (§ 255) wskazał wydającemu materiały jako strzelniczych (§ 174) lub przodowych względnie ich zastępców (§ 222), upoważnionych do odbioru materiałów. Przodowi względnie ich zastępcy muszą być ludźmi zasługującymi na

zaufanie i dokładnie obeznanymi z obchodzeniem się z materiałami wybuchowymi.

Ust. 3. (skreślono rozporządzeniem z dnia 2 lipca 1923).

§ 164.

Ilość dopuszczona do wydania.

Ust. 1. Upoważniony do wydawania materiałów wybuchowych może wydawać uprawnionym do odbioru tych materiałów (§ 163) tylko te ilości, które sztygar oddziałowy (§ 255) ustalił i pisemnie mu zakomunikował.

Ust. 2. Sztwygarowi oddziałowemu nie wolno ustalać większych ilości do wydawania od tych, jakie wedle jego sumiennej oceny będzie mogła przypuszczalnie zużyć w ciągu zmiany drużyna, dla której materiały wybuchowe są przeznaczone, przy wykonaniu wyznaczonej jej roboty strzelniczej.

§ 166.

Sposób wydawania. Naczynia do przenoszenia.

Ust. 1. Wydający materiały wybuchowe powinien włożyć materiały wybuchowe, przeznaczone po myśli § 163 do oddania przodownikowi, w obecności odbierającego je (§ 163) do naczynia, zaopatrzonego zamknięciem i oznaczonego liczbą drużyny, do której odbierający należy, a służącego dla przenoszenia materiałów wybuchowych do miejsca pracy. Naczynie to zamknięte winien wydający wręczyć odbierającemu wraz z kluczem po potwierdzeniu przez niego, że naczynie zawiera przekazaną mu ilość materiału wybuchowego.

Ust. 2. Jako takich naczyń do przenoszenia patronów można używać tylko puszek z blachy cynkowej albo skrzynek drewnianych w formie torb, zaopatrzonych w rzemień do przewieszenia.

Ust. 3. Przenoszenie prochu może też odbywać się w torbach skórzanych.

Ust. 4. Bezpośrednio po wydaniu odbiorcy naczynia z materiałami wybuchowymi winna osoba, której wydawanie polecono, wpisać do książki (§ 165 ust. 1) notatki przepisane w § 165.

§ 167.

Przenoszenie do miejsca pracy. Skrzynka strzelnicza.

Ust. 1. Odbierający materiały wybuchowe powinien wziąć ze sobą do miejsca pracy oddane mu naczynie (§ 166) i nie powinien otwierać go w czasie przenoszenia z miejsca wydawania do miejsca pracy. Odbierający, jeżeli sam nie jest

przodowym, (§ 163 ust. 3) winien naczynie wraz z kluczem wręczyć przodowemu.

Ust. 2. Przodowy ma złożyć osobno oddane mu materiały wybuchowe, jakoteż osobno materiały zapalne w naczyniach w bezpiecznym miejscu, niezbyt oddalonym od miejsca pracy, wyznaczonym przez urzędnika dozoruującego, do skrzynki zaopatrzonej zamknięciem (skrzynka strzelnicza), której do tego celu ma dostarczyć posiadacz kopalni. Skrzynka ta ma być zamykana na klucz. Przodowemu wolno otwierać skrzynkę tylko w celu wyjęcia materiałów wybuchowych dla roboty strzelniczej wykonywanej przez jego drużynę, a klucz od skrzynki powinien nosić przy sobie.

§ 169.

Zwrot niezużytych materiałów wybuchowych.

Ust. 1. Przodowy powinien bezpośrednio po ukończeniu zmiany materiały wybuchowe, których jego drużyna w ciągu zmiany niepotrzebowała, umieścić w naczyniu używanym do przenoszenia materiałów wybuchowych do miejsca pracy, naczynie to zamknąć, a zamknięte odnieść z powrotem do miejsca wydawania, z którego je otrzymał lub do magazynów pośrednich (§ 154) i oddać wraz z kluczem od naczynia wydającemu materiały wybuchowe.

Ust. 2. Jeżeli ma być zwrócony jedynie proch, to naczynie wraz z kluczem może też odnieść do miejsca wydawania godny zaufania rąbacz, który nie jest przodowym.

§ 170.

Szczególne przepisy przy luzowaniu się w przodku.

Gdzie drużyny luzują się w przodku tam dozwolone są następujące wyjątki od poprzednich postanowień:

1. Sztygar oddziałowy (§ 255) ustanawia zgodnie z § 164 dla przodka tę mającą wydać się potrzebną ilość materiałów wybuchowych, którą przypuszczalnie drużyny, zmieniające się w przodku w ciągu 24-ch godzin, potrzebują w tym czasie.

2. Ilość materiałów wybuchowych, ustaloną według liczby 1, należy wydać w sposób przepisany w § 166 przodowemu pierwszej zmiany dnia lub jego zastępcy w naczyniu wspólnym dla wszystkich drużyn przodka; równocześnie należy mu wręczyć klucz od tego naczynia.

3. W razie stosowania postanowień pod liczbą 1 i 2 należy zanotować przy zapisku, prowadzonym stosownie do postanowień § 165 w książce wydawczej, że luzowanie się następuje w przodku.

4. Przodowy pierwszej zmiany ma materiały wybuchowe zgodnie z § 167 przechowywać w skrzynce strzelniczej i przy luzowaniu się oddać nieużyte materiały wybuchowe własnoręcznie przodowemu drugiej zmiany w skrzyni i w naczyniu do noszenia wraz z kluczami do nich, a ten jest obowiązany przechowywać dalej materiały wybuchowe zgodnie z § 167 i oddać je przodowemu trzeciej zmiany. W ten sam sposób należy postępować przy ewentualnej zmianie dalszej w przodku w ciągu 24 godzin.

5. Przodowy ostatniej zmiany tego czasokresu ma zwrócić nieużyte w tym czasie materiały wybuchowe do miejsca wydania według przepisów § 169 w naczyniu na materiały wybuchowe.

§ 173.

Zakaz wynoszenia materiałów wybuchowych.

Zakazuje się wynoszenia z kopalni materiałów wybuchowych i środków zapalnych, otrzymanych w kopalni.

§ 173 a.

Dopuszczalne zmiany postanowień.

O ile wskutek wprowadzenia strzałowych (§ 174) okażą się na poszczególnych kopalniach konieczności odchylenia od postanowień §§ 163 do 170, są one dopuszczalne za pisemnem zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego.

Tytuł piąty.

Używanie materiałów wybuchowych.

§ 174.

Upoważnienie do wykonywania roboty strzelniczej.

Ust. 1. Robotę strzelniczą mogą wykonywać tylko osoby specjalnie do tego przyjęte, zasługujące na zaufanie i niezainteresowane w zarobku drużyn (strzałowi). Osoby te winny być nieposzlakowanej przeszłości, winny posiadać kwalifikację na przodowego (§ 222) i udowodnić dokładną znajomość roboty strzelniczej i odnośnych przepisów górniczo-policyjnych. Dowodu tego mogą one dostarczyć przez odbycie z dobrym skutkiem kursu dla strzałowych, uznanego przez Okręgowy Urząd Górniczy lub też przez poddanie się z dobrym wynikiem egzaminowi przed kierownikiem ruchu lub przed jego zastępcą. Nazwiska strzałowych winien kierownik ruchu zakomunikować Okręgowemu Urzędowi Górniczemu z po-

daniem ich kwalifikacji. Jeżeli Urząd ten stwierdzi brak przepisanych kwalifikacji u strzałowego, może zarządzić usunięcie go od wykonywania roboty strzałowej.

Ust. 2. Na kopalniach nie podpadających pod postanowienia § 87 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych, na których wykonywanie roboty strzelniczej pozostaje pod stałym nadzorem specjalnie przyjętej do tego celu osoby dozorującej, należycie z robotą strzałową obznajomionej (technik strzelniczy), podlegającej zatwierdzeniu Okręgowego Urzędu Górniczego po myśli § 74 Powszechnej ustawy górniczej, mogą wykonywać robotę strzelniczą za uprzednim zawiadomieniem Okręgowego Urzędu Górniczego także przodowi, którzy zostali należycie wyszkoleni w wykonywaniu tej roboty przez technika strzelniczego i których kierownik kopalni lub jego zastępca uznał za godnych zaufania i za dostatecznie z robotą strzelniczą obznajomionych po poprzednim stwierdzeniu ich kwalifikacji. Okręgowy Urząd Górniczy może zarządzić usunięcie od wykonywania roboty strzelniczej przodowego, u którego stwierdził brak przepisanych kwalifikacji. Obowiązki i prawa technika strzelniczego w stosunku do kierownika kopalni i do sztygarów oddziałowych należy ustalić w regulaminie służbowym, który ma być przez Okręgowy Urząd Górniczy zatwierdzony. Osobie tej nie wolno poruczać czynności, któreby jej przeszkadzały w pełnieniu głównego jej zadania.

Ust. 3. Na kopalniach, nie podpadających pod postanowienia § 87 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych, może Okręgowy Urząd Górniczy zarządzić wykonywanie roboty strzelniczej wyłącznie przez strzałowych, jeżeli uzna to za konieczne ze względu na niebezpieczeństwo pyłu węglowego.

Ust. 4. Na kopalniach, podpadających pod postanowienia § 87 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych, mogą wykonywać robotę strzelniczą w kamieniu lub w bardzo odległych robotach w węglu za poprzednim zezwoleniem Okręgowego Urzędu Górniczego przodowi, których kierownik kopalni lub jego zastępca po stwierdzeniu ich kwalifikacji uznał za godnych zaufania i za należycie z robotą strzelniczą obznajomionych.

Ust. 5. Odnośne obowiązki i prawa przodowego wymienione w tytule czwartym i piątym rozdziału 7 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych przechodzą na strzałowych. Za wypełnienie postanowień § 180 ust. 2 i 3 jest jednakowoż zawsze przodowy odpowiedzialny.

Ust. 6. Osobom, którym powierzono strzelanie (ust. 1, 2, 3, 4) winien kierownik ruchu wręczyć pisemną instrukcję

służbową, zatwierdzoną przez Okręgowy Urząd Górniczy. Nazwiska osób tych należy wpisać do osobnej listy, zaś instrukcję do książki kopalnianej.

Ust. 7. Członkowie drużyny winni bezwzględnie wykonywać rozkazy strzałowego względnie przodowego, któremu powierzono wykonywanie roboty strzelniczej.

§ 175.

Upoważnienie do wyjmowania materiałów wybuchowych ze skrzynki.

Materiały wybuchowe może wyjmować z przeznaczonej na nie skrzynki tylko przodowy, o ile czynność ta nie jest wykonywaną przez specjalne osoby (strzałowych), nie biorące udziału w akordzie.

§ 176.

Obchodzenie się z gotowymi patronami.

Podczas przenoszenia gotowych patronów od skrzynki do miejsca pracy nie wolno nieść ich w jednej ręce z palącą się lampą.

§ 177

Nabijanie otworów wiertniczych.

Patrony należy wprowadzać do otworów wiertniczych ostrożnie, zapomocą drewnianego nabijaka lub miedzianej iglicy.

§ 178

Przybijanie otworów wiertniczych. Przybitka nie zawierająca węgla.

Ust. 1. Wszystkie naboje muszą posiadać prawidłową przybitkę. Jako przybitki należy używać tylko miękkich gatunków skał, które nie dają iskier lub też wałków z gliny, a przy użyciu gwałtownie działających materiałów wybuchowych również wody lub piasku, ale w żadnym razie nie wolno używać węgla lub materiału zawierającego węgiel.

Ust. 2. Zapalanie strzałów, których naboje nie mają przybitki i zapalanie luźnych patronów, które nie są zamknięte w otworze wiertniczym, jest wzbronione.

Ust. 3. Sztygarzy oddziałowi (§ 255) są odpowiedzialni za to, by w każdym przodku, gdzie się pracuje przy pomocy materiałów wybuchowych, znajdował się w dostatecznej ilości materiał przybitkowy, niezawierający węgla.

§ 179.

Używanie lontów.

W razie używania lontu, powinien przodowy przekonać się przed jego użyciem, czy jest on w dobrym stanie i lonty uszkodzone (złamane albo wilgotne) zwrócić do miejsca wydawania.

§ 180.

Środki zabezpieczające przed odpaleniem strzałów.

Ust. 1. O zamierzonym odpaleniu jednego lub kilku strzałów należy zawczasu uwiadomić osoby znajdujące się w bliskości donośnem zawołaniem: „Pali się”.

Ust. 2. Przodowy jest obowiązany, dla uniknięcia przypadkowego zbliżenia się osób trzecich do miejsca, gdzie się ma strzelać, rozstawić stosownie drużynę przy wszystkich dostęпах lub jeżeli w przodku pracuje tylko jeden człowiek, to należy ostrzedz przed wejściem do przodku przez umieszczenie krzyży w miejscu dobrze widocznem i nie wystawionem na działanie strzałów.

Ust. 3. Jeżeli należy się spodziewać przebiecia się jednego przodka z drugim (przodek pędzony na przeciwko, filar, chodnik itp.), to przodowy obowiązany jest przed odpaleniem jednego lub więcej strzałów zawczasu zawiadomić drużynę tego przodka w ten sposób, aby wykluczoną była wątpliwość co do rozpoczęcia i ukończenia tej roboty.

§ 181.

Środki ochronne przed działaniem strzałów.

Gdzie wyrobiska górnicze nie dają robotnikom dostatecznej ochrony przed działaniem strzałów, tam należy wykonać specjalne urządzenia ochronne.

§ 182.

Odpalanie kilku strzałów. Zapalanie elektryczne.

Ust. 1. Jednocześnie nabite strzały w przodku winny być jednocześnie odpalone.

Ust. 2. Przy zapalaniu elektrycznem należy druty przyłączyć do maszyny bezpośrednio przed samem odpaleniem, a po odpaleniu natychmiast je odpiąć.

§ 183.

Wstęp do przodka po strzelaniu. Strzały które zawiodły.

Ust. 1. Wstępu do miejsca pracy, w którym właśnie strzelano, może dozwolić przodowy robotnikom dopiero wówczas, kiedy

się przekonał, że w miejscu pracy jest dostateczna ilość świeżego powietrza, aby praca mogła być bez niebezpieczeństwa dalei prowadzoną.

Ust. 2. Do miejsca pracy, w którym strzał zawiodł, materiał wybuchowy wypalił się w otworze wiertniczym lub odstrzelono równocześnie więcej aniżeli trzy strzały, można wejść znowu dopiero po upływie 15 minut od chwili zapalenia i gdy przodowy, zbadawszy osobiście to miejsce pracy, na to zezwolił. Czas czekania należy stwierdzić zapomocą czasomierza.

§ 184.

Wywiercanie strzałów. Wyskrobywanie przybitki.

Ust. 1. Wywiercanie strzałów, które zawiodły, jak również dalsze wiercenie w pozostałych po strzale fajkach jest wzbronione.

Ust. 2. Otwory wiercone w pobliżu strzałów, które zawiodły, winny mieć taki kierunek, aby nie natrafiły na strzały nie odpalone.

Ust. 3. Unieszkodliwienie strzałów, które zawiodły, może się odbywać tylko w obecności strzałowego (nie przodowego) lub organu nadzorczego.

Ust. 4. Po każdym strzelaniu należy uzyskany przez nie urobek zbadać, czy nie zawiera szczątków materiałów wybuchowych.

§ 185.

Badanie miejsca pracy na końcu zmiany.

Przed opuszczeniem miejsca pracy po ukończonej zmianie jest przodowy obowiązany kazać zbadać skutek odpalonych strzałów i albo postarać się o to, aby unieszkodliwiono strzały, które zawiodły, lub też przodowemu następnej drużyny oznaczyć tak ściśle położenie i właściwość tych strzałów, aby jakakolwiek wątpliwość co do tego była wykluczona. Aż do czasu unieszkodliwienia strzału, który zawiodł, jest praca w bezpośredniej bliskości nieodpalonego strzału wzbroniona.

§ 186.

Postanowienia dotyczące strzelania materiałami wybuchowymi za wyjątkiem prochu i podobnych materiałów.

Przy strzelaniu gwałtownie działającymi materiałami wybuchowymi (§ 131 ust. 2) należy przestrzegać oprócz §§ 174 do 185 następujących przepisów:

1. Wydane patrony, zawierające nitroglicerynę, należy chronić przed zmarznięciem. Zmarznięte patrony należy przed

użyciem zupełnie odtaić przez ostrożne ogrzewanie. Nie wolno tego dokonywać w ten sposób, że patrony te przybliża się do płomienia światła, otwartego ognia, pieców lub ognisk, kotłów parowych lub ogrzewalników parowych lub wogóle do przedmiotów o ciepłocie wyższej, aniżeli to ręka wytrzymuje.

2. Tylko przodowy może przerabiać patrony materiałów wybuchowych gwałtownie działających.

3. Patron zapalny sporządzić może tylko przodowy, o ile nie robią tego osobne organa (strzałowi), nie należące do akordu.

4. Nabijanie otworów mogą skutecznie tylko strzałowi lub przodowi, przybijanie i odpalanie prócz nich także rębacze, o ile strzałowi lub przodowi im to wyraźnie polecili i o ile wykonują pracę tę pod ciągłym nadzorem strzałowych lub przodowych.

5. Ostateczne przygotowanie patronów winno nastąpić dopiero bezpośrednio przed ich użyciem przez wprowadzenie lontu z kapiszonem lub elektrycznego zapalnika.

§ 187.

Szczególne przepisy dla strzelania prochem.

Przy strzelaniu prochem należy przestrzegać oprócz §§ 174—186 jeszcze następujących przepisów:

1. Proch może być używany tylko w formie patronów. Do sporządzenia patronów ma się wybrać papier dobrze klejony lub inny nie tlejący materiał.

2. W razie potrzeby przeróbki patronów należy to robić z całą ostrożnością w odpowiednim oddaleniu od pozostałego zapasu materiałów wybuchowych i od reszty robotników tego przodka przy dobrze zawieszanej i spokojnie palącej się lampie.

3. Zabrania się używania żelaznych iglic, naoliwionego papieru lub t. zw. „ratchetles“ (to znaczy: podłużnych, napełnionych prochem, kręconych tutek papierowych) zamiast nitki nasiarkowanej.

Tytuł szósty.

Robota strzelnicza w kopalniach z gazami wybuchającymi.

§ 189

Ograniczenie roboty strzelniczej na wypadek tworzenia się pyłu węglowego.

O ile Wyższy Urząd Górniczy nie dopuścił wyjątków, to jako materiałów wybuchowych w kopalniach z gazami wybuchającymi

1. nie wolno używać prochu czarnego i innych powoli działających materiałów wybuchowych wogóle, a

2. dynamitu krzemionkowego, żelatyny wybuchowej i dynamitu żelatynowego wolno używać tylko przy zastosowaniu patronów bezpiecznych (patronów wodnych).

Nie wolno również używać zapalników, wytwarzających płomień zewnątrz otworu strzałowego.

§ 190.

Ograniczenie roboty strzelniczej w nowem polu.

W robotach odkrywkowych i przygotowawczych w nowem polu podlega robota strzelnicza — o ile w przekroju przodka występuje węgiel — również ograniczeniom zawartym w § 189 ust. 2 — nawet chociaż nie pojawiają się gazy wybuchające ani pył węglowy.

§ 191.

Obświecanie przodka przed strzelaniem.

Odpalanie kilku strzałów.

Ust. 1. Bezpośrednio przed odpaleniem każdego strzału należy zapomocą starannego obświecania stwierdzić, że w odległości 10 m. nie ma nagromadzonych gazów wybuchających.

Ust. 2. Równoczesne nabijanie i odpalanie kilku strzałów w przodkach pokładów węglowych, w których stwierdzono lub można się obawiać występowania gazów wybuchających lub w których występuje drobny suchy pył węglowy, jest dozwolone tylko przy użyciu zapalania elektrycznego.

Rozdział ósmy.

Urabianie skał i cudzenie.

§ 194.

Badanie ścian w odkrywkach po przerwach w ruchu.

Przy ścianach odkrywek wolno na początku zmiany i po przerwać w ruchu dopiero wtedy podjąć pracę, gdy organ nadzorczy (§ 253) lub przeznaczony przez niego do tego robotnik zbadał, czy nie znajdują się grożące niebezpieczeństwem łupy, w szczególności zmarznęte bryły, i po usunięciu tego rodzaju łup pod dozorem jednej z wymienionych osób.

§ 195.

Podkopywanie. Podcinanie.

Ust. 1. Zabrania się przy robotach dobowczych i przy cudzeniu na powierzchni i pod ziemią podkopywania (podra-

bywania) mas popekanych, luźnych lub zmarzniętych. Podcięte ściany należy zabezpieczyć zapomocą pozostawionych nóg albo słupków lub podpór przed przedwczesnem oberwaniem się. O ile ten przepis nie wystarcza, należy według wskazówek Okręgowego Urzędu Górniczego przedsięwziąć dalsze środki bezpieczeństwa.

Ust. 2. Zabrania się w robotach odkrywkowych podczas dużej śnieżycy, zawieji lub mrozu dalszego podrąbywania mas i należy się wówczas starać, aby podcięte masy jaknajrychlejszerwano.

§ 196.

Roboty szczególnie niebezpieczne (rabowanie obudowy, sprowadzania zawalów).

Ust. 1. Szczególnie niebezpieczne roboty, jak rabowanie obudowy w kopalniach węgla kamiennego, mogą być podejmowane tylko pod stałym nadzorem doświadczonego organu nadzorczego (§ 253).

Ust. 2. W kopalniach węgla brunatnego sprowadzanie zawalów może wykonywać także przeznaczony do tego doświadczony rębacz.

Ust. 3. Do wyrabowanych wyrobisk nie wolno nikomu wchodzić; wyrobiska te należy od reszty wyrobisk odgrodzić w ten sposób, aby przez następne lub dalsze zawalanie się ich nie mogli być narażeni na niebezpieczeństwo robotnicy, znajdujący się w pobliżu.

Rozdział dziewiąty

Kotły parowe i maszyny.

§ 197.

Obsługa i dozorowanie kotłów parowych.

Ust. 2. Na polecenie obsługującego kotły mają się nieupoważnieni oddalić z kotłowni.

§ 198.

Przygotowanie kotłów do badania wewnętrznego.

Ust. 1. Przed wewnętrznem badaniem kotła musi on być odłączony od innych będących w ruchu kotłów przez wyłączenie części wspólnych rurociągów parowych, rurociągów zasilających i upustowych.

Ust. 2. Przykrywy włazów wolno dopiero wtenczas podnieść, kiedy wentyle bezpieczeństwa, kurki wodowskazowe i kontrolne otwarto i kiedy się upewniono, że przez te wentyle nie wychodzi już para choćby w najmniejszej ilości.

§ 205.

Pasy napędne i liny.

Ust. 1. W czasie ruchu tarcz pasowych i linowych jest zabronionem nakładanie lub zsuwanie pasów i lin, chyba że używa się do tego celu urządzeń, wykluczających niebezpieczeństwo dla robotnika.

Ust. 2. Zrzucone pasy i liny powinny być bądź to wogóle zdjęte, bądź też tak zawieszane na silnych dźwigarach, żeby nie mogły zetknąć się z częściami będącymi w ruchu.

Ust. 3. Te same środki ostrożności należy stosować w czasie szycia, łączenia i naprawy pasów.

§ 206.

Czyszczenie, smarowanie, naprawianie części maszynowych będących w ruchu.

Ust. 1. Czyszczenie, smarowanie i naprawa maszyn, części maszyn i poruszanych przez nie urządzeń jest podczas ich biegu wzbronione, o ile dostęp do nich połączony jest z niebezpieczeństwem.

Ust. 2. Czyszczenie i smarowanie wałów przenośni, łożysk i sprzęgieł podczas biegu jest dozwolone tylko ze stanowiska pewnego i tylko przy pomocy właściwych narzędzi.

Ust. 3. Natłuszczania i smołowania pasów wolno dokonywać tylko podczas zupełnego powolnego biegu.

Ust. 4. O ile wedle powyższego czyszczenie, smarowanie i naprawa tych części podczas biegu są dopuszczalne, to pracę tę mogą wykonywać jedynie tylko maszynista lub inne zaufania godne osoby, którym to poruczono; pod żadnym warunkiem tej pracy nie wolno wykonywać robotnikowi młodocianemu.

§ 208.

Materiały zużyte przy czyszczeniu.

W pracowniach nie wolno gromadzić materiałów zużytych przy czyszczeniu lub innych łatwo palnych odpadków.

§ 210.

Ust. 1. Zakazuje się dotykania elektrycznych przewodów, maszyn i aparatów; dozwolone to jest tylko osobom, obsłu-

jącym lub dozorującym je, przy zastosowaniu odpowiednich środków ostrożności.

Ust. 2. W czasie ruchu dynamomaszyn nie wolno wykonywać robót przy przewodach i izolatorach.

Rozdział dziesiąty.

Robotnicy.

Tytuł pierwszy.

Przyjmowanie, zatrudnianie, dozór.

§ 213.

Pijaństwo, choroby zaraźliwe, ułomności.

Ust. 1. W zakładach górniczych nie wolno zatrudniać osób, o których się wie, że się oddają pijaństwu lub że cierpią na zaraźliwe choroby, mogące się łatwo przenieść na współpracowników.

Ust. 2. Robotników dotkniętych na ciele lub umyśle ułomnościami, które mogą spowodować nieszczęśliwe wypadki, wolno zatrudniać tylko przy takich robotach na powierzchni, do których mimo tych ułomności są zdolni nie narażając ani siebie ani innych na wypadki.

§ 214.

Wiek.

Ust. 1. Osób, które do ukończonego 60 roku życia nigdy pod ziemią nie były zatrudnione, nie wolno dopuszczać do robót w kopalni.

Ust. 2. Osoby płci męskiej poniżej 16 lat, a płci żeńskiej poniżej 18 lat mogą być zajęte w górnictwie tylko w taki sposób, który nie wywiera ujemnego wpływu na ich rozwój fizyczny. W szczególności zabrania się zatrudniania ich przy kołowrotach, przy taczkowaniu zapomocą szelek przewieszonych przez plecy lub przy taczkowaniu pod górę.

§ 215.

(W brzmieniu rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).

Uzdolnienie do roboty rębackiej.

Ust. 1. Do samodzielnego wykonywania roboty rębackiej mogą być dopuszczeni tylko tacy robotnicy, którzy:

1) ukończyli 21 lat.

2) conajmniej rok pracowali jako młodszy rębacz pod nadzorem doświadczonego rębacza, a nadto

3) przynajmniej 2 lata pracowali w robotach górniczych.

Ust. 2. Jako pracę przepisaną pod liczbą 3 ustępu 1 można zaliczyć czas przebyty przy wojsku polskiem, nie dłużej jednak niż jeden rok.

Ust. 3. Do kopalni węgla brunatnego nie stosuje się przepis zawarty pod liczbą 3 ustępu 1.

§ 217.

Roboty szczególnie odpowiedzialne.

Samodzielne wykonywanie robót, od których zależy życie albo zdrowie innych osób (np.: kierowanie maszyną, obsługa kotłów, palenie w piecach powietrznych, wtaczanie i ściąganie przy szybach dobywczych) może być powierzane tylko osobom szczególnie pewnym i doświadczonym w tych robotach.

§ 218.

Czas pracy w wysokiej ciepłocie.

W ciepłocie 28 lub więcej stopni Celsjusza przy pracy pod ziemią nie mogą być robotnicy w żadnym i tym samym dniu roboczym dłużej zatrudnieni niż sześć godzin.

§ 222.

Uzdolnienie na przodowego, jego obowiązki wogóle.

Ust. 1. Dla każdej drużyny winien kierownik lub sztygar wykonujący nadzór (§ 255) wyznaczyć jako przodowego rębacza w wieku powyżej 26 lat, mówiącego po polsku i umiejącego czytać. Przodowy musi się wykazać, że jest uprawniony do samodzielnej roboty rębackiej po myśli § 215, że przepracował conajmniej rok na kopalni o podobnych warunkach jako rębacz, że jest dokładnie obeznany z robotą drużyny, oraz z przepisami górniczo-policyjnymi, dotyczącymi tej roboty. O kwalifikacjach przodowego winien się przekonać kierownik lub jego uznany przez Okręgowy Urząd Górniczy zastępca i wręczyć mu instrukcję służbową zatwierdzoną przez Okręgowy Urząd Górniczy. Pozatem kierownik lub jego zastępca winni wpisać nazwiska nowego przodowego do „Książki przodowych“, w której musi być podane, w jaki sposób kandydat wykazał swą kwalifikację i kto go egzaminował. Notatkę tę winien podpisać kierownik lub jego zastępca, który kwalifikację uznał za do-

stateczną. W wyjątkowych wypadkach może przodowym zostać rębacz młodszy, który jednak ukończył 21 lat życia pod warunkiem, że zasługuje ze wszechmiar na zaufanie, że pracował conajmniej trzy lata na kopalni o podobnych warunkach jako rębacz, oraz że i pod innymi względami odpowiada powyższym postanowieniom. Postanowienia powyższe co do wieku nie odnoszą się do osób, będących w dniu 1 kwietnia 1923 przodowymi.

Ust. 2. Przodowy jest obowiązany o ile możliwości czuwać nad przestrzeganiem przez współpracujących przepisów górniczo-policyjnych, wydanych dla uniknięcia nieszczęśliwych wypadków i przymuszać ich do wykonywania wskazówek, wydanych w tym celu przez organa nadzorcze (§ 253).

Ust. 3. Reszta członków drużyny winna słuchać zarządzeń wydanych w myśl powyższych postanowień przez przodowego.

§ 223.

Zatrudnianie robotników wbrew przepisom.

Robotnicy, którzy są zatrudnieni wbrew przepisom §§ 213, 214, 215, 217 i 222 lub których zatrudnia się nadal przy poręczonych im robotach, jakkolwiek wymaganiom ustalonym w tych przepisach już nie odpowiadają, mają być na zarządzenie Okręgowego Urzędu Górniczego od poręczonych im robót usunięci.

§ 224.

Urządzenia do stwierdzenia, którzy robotnicy znajdują się w kopalni.

Ust. 1. Każda kopalnia będąca w ruchu musi posiadać urządzenia, zapomocą których można w każdym czasie dokładnie stwierdzić co do osoby i liczby, którzy robotnicy znajdują się w kopalni.

Ust. 2. Urządzenia te wymagają przed ich wprowadzeniem zatwierdzenia Okręgowego Urzędu Górniczego.

Ust. 3. Z zarządzeniami potrzebnymi do stosowania tych urządzeń należy obznajomić robotników zapomocą obwieszczenia (§ 252) i zapomocą odczytywania, zaś organa nadzorcze (§ 253) przez wpisanie do księgi objazdowej; jedni i drudzy mają się do nich stosować.

Tytuł drugi.

Zabezpieczenie zdrowia robotników.

§ 225.

Jaty szybowe i izby zborne.

Ust. 1. Na wszystkich szybach używanych regularnie do jazdu i wyjazdu musi się znajdować jata szybowa, a na każdym

samodzielnie dla siebie prowadzonym zakładzie górniczym izba zborna (miejsce zapisu), odpowiadająca liczbie załogi.

Ust. 2. Jata oraz izba zborna winny być dobrze przewietrzane, utrzymywane w czystości, a w porze chłodnej dostatecznie ogrzewane.

§ 226.

Łaźnie.

Ust. 1. Posiadacze (§ 256) kopalń węgla kamiennego są obowiązani starać się o to, aby ich urzędnicy i robotnicy mieli wystarczającą sposobność do kąpania się w dostatecznie przewietrzanych, jasnych i ciepłych łaźniach.

Ust. 2. Z temi łaźniami winny być połączone urządzenia do przechowywania ubrań, a o ile łaźnie te są położone w bezpośredniej bliskości szybów, służących do regularnego wyjazdu, również urządzenia do suszenia ubrań i odpowiednie poczekalnie.

Ust. 3. Używanie basenów do kąpieli jest wzbronione.

Ust. 4. Za zezwoleniem Wyższego Urzędu Górniczego wolno w poszczególnych wypadkach zaniechać przestrzegania przepisów ust. 1 do 3 na kopalniach węgla kamiennego.

Ust. 5. Na zarządzenie Wyższego Urzędu Górniczego mają też posiadacze kopalń węgla brunatnego, rud i soli uczynić zadość postanowieniom zawartym w ust. 1 do 3.

§ 227.

Zaopatrywanie w wodę do picia. Zakaz wódki.

Ust. 1. Wszystkim robotnikom musi być dostarczoną na niezbyt wielką odległość od obłożonych miejsc pracy dostateczna ilość dobrej wody do picia.

Ust. 2. Naczynia przeznaczone do jej przewożenia (beczki, skrzynie, konwie itd.) muszą być zabezpieczone przeciw zanieczyszczeniu ich zawartości zapomocą dobrze przylegających pokryw itp. i muszą one posiadać urządzenie do odpuszczania (kurek, wentyl, czop).

Ust. 3. Przynoszenie wódki na kopalnię jest wzbronione.

§ 228.

Urządzenie wychodków.

Ust. 1. W odpowiednich miejscach w kopalni muszą być urządzone wychodki. Należy je utrzymywać w czystości, w stanie zdatnym do użytku i możliwie bez odoru przy umiarkowanym użyciu środków odkażających.

Ust. 2. Naczynia w wychodku muszą być nieprzepuszczalne, zamykane pokrywą i przenośne.

Ust. 3. Oddawanie kału gdzieindziej jak we wychodkach jest wzbronione.

§ 229.

Wybuch epidemii.

O pojawieniu się epidemii między załogą, ma kierownik ruchu (§ 255), skoro to dojdzie do jego wiadomości, donieść Okręgowemu Urzędowi Górniczemu.

§ 230.

Środki opatrunkowe. Przewożenie chorych.

Ust. 1. Na każdej kopalni muszą być przechowywane środki opatrunkowe, zabezpieczone przed zanieczyszczeniem.

Ust. 2. Na każdej kopalni muszą się znajdować urządzenia dla przenoszenia lub przewożenia chorych; kilka osób musi być wyćwiczonych w udzielaniu pierwszej pomocy przy poranieniach.

Tytuł trzeci.

Ogólne przepisy dla zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom.

§ 231.

Odzież w kopalniach z gazami wybuchającymi.

W kopalniach z gazami wybuchającymi jest wzbronione obnażanie ciała przy pracy pod ziemią.

§ 232.

Odzież przy ruchu maszynowym.

Ust. 1. Robotnicy, którzy chodzą w bliskości poruszających się części maszyn, mogą w czasie pracy używać tylko odzieży obcisłej.

Ust. 2. Szczególnie nie wolno tam robotnikom nosić powiewnych ubrań (wolno zarzuconych chustek, fartuszków itp.).

§ 233.

Zakaz używania chustek zakrywających uszy.

Robotnikom, zatrudnionym przy ładowaniu i przesuwaniu, zabrania się noszenia grubych, zakrywających uszy chustek, które im przeszkadzają w dobrym słyszeniu.

§ 234.

Ochrona oczu.

Osoby zajęte na powłórczchni robotami, które z natury rzeczy mogą łatwo spowodować uszkodzenie oczu, należy przy-

muszać do posługiwania się odpowiednimi środkami ochronnym (okularami, daszkami), których winien dostarczyć pracodawca. Osoby te są zobowiązane do używania tych środków.

§ 235.

Zakaz uszkodzania urządzeń zakładowych.

Nadużywanie, własnowolne usuwanie i umyślne uszkodzanie istniejących urządzeń zabezpieczających, jakoteż urządzeń służących do wywozu, sygnalizacji i hamowania, do jazdy, przewietrzania, oświetlania i do odwadniania, oraz środków ochronnych jest zakazane.

§ 236.

Obowiązek donoszenia o niebezpieczeństwach i szkodach.

Ust. 1. Każdy górnik jest obowiązany bezzwłocznie zawiadomić organ nadzorczy (§ 253) jeżeli zauważy niebezpieczeństwo grożące osobom albo kopalni, jakoteż uszkodzenia lub nieprawidłowości w urządzeniach ruchu.

Ust. 2. Każdy oddział sztygarski, wszystkie szyby posiadające maszyny wentylacyjne, a położone poza placem kopalnianym, oraz inne miejsca pod ziemią lub na powierzchni, wskazane przez Okręgowy Urząd Górniczy, winny posiadać telefoniczne połączenie z biurem kierownika. W razie niemożności urządzenia telefonu w oddziale sztygarskim należy urządzić go w bezpośredniej bliskości. Kierownik winien dbać o to, by telefony te mogły każdej chwili służyć do użytku.

§ 238.

Drogowskazy w kopalni.

Ust. 1. Na każdej kopalni węgla kamiennego należy umieścić:

1. u stóp każdej pochylni jej liczbę i oznaczenie (liczbę) poziomu,
2. na każdym poziomie w punktach przecięcia głównych chodników oznaczenia tych chodników, jakoteż oznaczenie (liczbę) poziomu,
3. w miejscach przytoczonych pod liczbą 2 należy strzałkami oznaczyć drogę do zwykle używanego szybu wyjazdowego i do wyjść ratunkowych z podaniem ich nazwy.

Ust. 2. Ogłoszenia przepisane w ust. 1 mają być napisane jasnym kolorem, pismem łatwo czytelnem i należy je stale utrzymywać w dobrze czytelnym stanie.

Ust. 3. Na zarządzenie Okręgowego Urzędu Górniczego mają być urządzenia przepisane w ust. 1 i 2 zaprowadzone też na kopalniach innego rodzaju.

Rozdział jedenasty.

Miernictwo Górnicze.

§ 246.

Utrzymywanie znaków mierniczych.

Zakazuje się przesuwania i usuwania znaków mierniczych i stałych punktów w kopalni i na powierzchni bez upoważnienia, jakoteż ich uszkodzenia. Kierownik ruchu jest obowiązany dbać o ich utrzymanie.

Rozdział dwunasty.

Koksownie.

§ 248.

Obsługę pieców koksowych i naprawianie tychże podczas ruchu należy poruczać tylko robotnikom należycie wyszkolonym i doświadczonym. Szczególnie roboty w kanałach gazowych można przeprowadzać tylko wtenczas, kiedy kanały, które się ma objeżdżać są wyłączone z ruchu, wystudzone i od sąsiednich pieców będących w ruchu niezawodnie izolowane.

§ 249.

Ust. 1. Zakazane jest przechodzenie pomiędzy piecami a maszyną do wypychania, gdy ta znajduje się w ruchu.

Ust. 2. Zabrania się przekraczania zębnicy maszyny do wypychania, lub stawania na niej w czasie, gdy ona jest w ruchu.

Rozdział trzynasty.

Postanowienia końcowe.

§ 253.

Współodpowiedzialność organów nadzorczych za przekroczenia robotników.

Jeżeli robotnicy przekraczają postanowienia tych przepisów policyjnych, to oprócz nich podlegają karze ich przełożeni.

którzy objęli kierownictwo lub dozór ruchu (§ 74 i nast. Powszechnej ustawy górniczej, organa nadzorcze) — pominiawszy wypadki współudziału, podżegania i pomocy (§§ 47 i 49 Ustawy karnej) — jeżeli, dowiedziawszy się o zamierzonej lub dokonanej czynności (zaniedbanii) robotnika, do niej milcząco lub wyraźnie dopuścili lub ją tolerowali.

§ 255.

Odpowiedzialność zastępców organów nadzorczych.

Za wykonanie obowiązków, nałożonych tymi przepisami policyjnymi na poszczególne organa nadzorcze (np. sztygara oddziałowego, kierownika ruchu itd.) w wypadku, gdy te z powodu przeszkody spełnić ich nie mogły, są odpowiedzialne organa nadzorcze, ustanowione jako ich zastępcy i jako tacy zatwierdzone przez władzę górniczą.

§ 256.

Pojęcie „posiadacza kopalni“.

Jako posiadaczy kopalni należy uważać po myśli tych przepisów policyjnych:

1. jedyne go właściciela (jedynego posiadacza),
2. przedstawiciela,
3. członków zarządu kopalni,
4. zastępców współwłaścicieli, spółki albo korporacji, które prowadzą przedsiębiorstwo górnicze,
5. osoby, którym wymienieni pod 1—4 poruczyli zarząd własności górniczej (posiadłości górniczej), o ile nie należą do organów nadzorczych (§ 253).

§ 257.

Postanowienia karne.

O ile stosownie do istniejących ustaw nie jest za przekroczenia postanowień tych przepisów przewidzianą ostrzejsza kara, to będą one karane na zasadzie § 208 Powszechnej ustawy górniczej z dnia 24 czerwca 1865 w brzmieniu ustawy z dnia 24 czerwca 1892 grzywną do 300 złotych, a w wypadku zaistnienia czynu przewidzianego w § 367 l. 5 Ustawy karnej dla Rzeszy Niemieckiej z dnia 26 lutego 1876 grzywną do 150 złotych, a w razie niemożności aresztem.

§ 259.

Wejście w życie tego rozporządzenia policyjnego.

Ust. 1. Niniejsze rozporządzenie górniczo-policyjne wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1900.

Rozporządzenie Górniczo-Policyjne

w przedmiocie

zwalczania niebezpieczeństwa pyłu węglowego

w

kopalniach węgla kamiennego

w okręgu

Wyższego Urzędu Górniczego w Katowicach.

§ 1.

Postanowienia Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych z dnia 18 stycznia 1900 oraz szczegółowych zarządzeń i rozporządzeń w przedmiocie roboty strzelniczej w kopalniach węgla kamiennego uzupełnia się w sposób następujący:

1. Zabrania się wkładania do otworów wiertniczych przybitki w obwinieciu z papieru lub innych materji. Do przybitki z pyłu kamiennego wolno używać papieru, który jednak nie może być skłonny do tlenia się.
2. Patrony wybuchowe wolno dopiero wtedy wprowadzać do otworu wiertniczego, gdy otwór ten starannie wyczyszczono z mączki wiertniczej i mączkę tę, oraz inny drobny węgiel usunięto z najbliższego sąsiedztwa otworu.
3. Otwór wiertniczy wolno naładowywać materiałem wybuchowym najwyżej do połowy głębokości.
4. W przodkach, w których występuje węgiel, wolno strzelać tylko materiałami powietrznymi. Okręgowy Urząd Górniczy może w odbudowach zwolnić od przestrzegania tego przepisu.
5. Równoczesne przybijanie i odpalanie więcej niż jednego strzału w przodkach, w których występuje węgiel, dopuszczalne jest tylko przy użyciu momentalnie działającego zapalania elektrycznością. W odbudowach powyżej trzech metrów może Okręgowy Urząd Górniczy zwolnić od przestrzegania tego postanowienia, jeżeli się używa materiałów wybuchowych powietrznych i jeżeli się odpala nie więcej niż cztery strzały naraz. Jeżeli istnienie błądzących prądów elektrycznych nie jest wy-

kluczone, należy przytem używać odpowiednich urządzeń, które zapobiegają przedwczesnemu odpalaniu.

6. Jeżeli się nie używa powietrznych materiałów wybuchowych wówczas strzały, które mają być oddane w jednej zmianie w miejscu roboczym wymienionem pod l. 4, nie mogą być odpalane bezpośrednio jeden po drugim. Muszą one raczej być tak odpalane, aby między pojedynczymi strzałami albo między dopuszczonemi po myśli l. 4 grupami strzałów zachowane były dość długie przerwy, w czasie których wzburzony pył węglowy mógłby się osiąść.
7. § 189 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych otrzymuje następujące brzmienie:

„O ile Wyższy Urząd Górniczy nie dopuścił wyjątków, jako materiałów wybuchowych w kopalniach z gazami wybuchającymi

1. nie wolno używać prochu czarnego i innych powoli działających materiałów wybuchowych wogóle, a
2. dynamitu krzemionkowego, żelatyny wybuchowej lub dynamitu żelatynowego wolno używać tylko przy zastosowaniu patronów bezpiecznych (patronów wodnych).

Nie wolno również używać zapalników, wytwarzających płomień zewnątrz otworu strzałowego.“

8. (Przepis ten zawierał zmianę § 191 ust. 2 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych i został skreślony postanowieniem Art. II rozporządzenia z dnia 2 lipca 1923).
9. Za przestrzeganie postanowień przytoczonych pod l. 1—8 są w pierwszej linii odpowiedzialni przodowi, a tam, gdzie są ustanowieni osobni strzałowi, ci strzałowi — przez co nie ogranicza się współodpowiedzialności właściwych organów nadzorczych (§§ 74 i nast. Powszechnej ustawy górniczej).

§ 2.

Ust. 1. Dla zapobieżenia nagromadzeniu się węgla i pyłu węglowego winien sztygar oddziałowy i jego zastępca (§ 220 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych) starać się, aby

1. ze wszystkich chodników jaknajrychlej usunięto węgiel i pył węglowy.
2. na węglu występującym w chodnikach tylko wtedy układano drogi kolejowe, jeżeli spodek jest wypełniony materiałem niepalącym się (rajmówką, skałami płonnymi itp.).

3. nie używano przy sypaniu dróg kolejowych innego materiału, jak tylko takiego.

Ust. 2. O ile nie rozchodzi się o główne drogi przewozowe, może Okręgowy Urząd Górniczy udzielić ulg w wykonywaniu przepisów ust. 1 l. 2 i 3, jeżeli tego wymagają szczególne stosunki ruchu i zaleganie.

§ 3.

Ust. 1. We wszystkich kopalniach węgla kamiennego należy urządzić wodociągi natryskowe i utrzymywać je stale w stanie zdatnym do użytku, aby wszystkie wyrobiska, służące do wydobywania węgla, wywozu, jazdy lub przewietrzania, mogły być zraszane dla zapobieżenia niebezpieczeństwu pyłu węglowego po myśli postanowień §§ 4—6 tego rozporządzenia górniczo-policyjnego.

Ust. 2. Za wykonanie przepisu ust. 1 odpowiada posiadacz kopalni (§ 256 Ogólnych Przepisów górniczo-policyjnych), o ile rozchodzi się o dostarczenie potrzebnych środków pieniężnych, a pozatem kierownik ruchu.

§ 4.

Ust. 1. Przy wykonywaniu wszelkich robót odkrywczych i przygotowawczych, oraz w odbudowach, dla których § 3 przepisuje urządzenie wodociągów natryskowych, muszą być strop, ściany, spodek i obudowa, oraz wydobyty węgiel na 20 metrów od przodka w ten sposób z pomocą tych wodociągów zwilżone, aby wzburzenie pyłu węglowego nawet przez strzał wyfuknięty było wykluczone.

Ust. 2. Za wykonanie przepisu ust. 1 są w pierwszej linii odpowiedzialni przodowi, przez co nie ogranicza się współodpowiedzialności właściwych organów nadzorczych (§ 74 i nast. Powszechnej ustawy górniczej). Przodowi ci, względnie strzałowi winni przekonać się przed każdym strzelaniem o należytem wykonaniu przepisu ust. 1.

§ 5.

Ust. 1. Służące do przewozu, jazdy i przewietrzania chodniki, przez co rozumie się także pochylnie, nadsiewłomy, chodniki upadkowe i szybiki, dla których § 3 przepisuje urządzenie rurociągów natryskowych, mają być w miarę potrzeby z pomocą tych wodociągów tak zraszane, aby osiadający się w nich pył węglowy stał się nieszkodliwym.

Ust. 2. Przepisane w ust. 1 zraszanie mają wykonywać osoby godne zaufania, wyznaczone do tego w dostatecznej liczbie przez kierownika ruchu lub przez organa nadzorcze (§§ 74 i nast. Powszechnej ustawy górniczej), którym on to porucił: osoby te muszą umieć mówić po polsku i czytać drukowane i pisane.

577046